

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавська державна аграрна академія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор академії, професор
_____ В. І. Аранчій

« _____ » _____ 2021 р.

ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

**здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня підготовки
доктора філософії з Агронії
за спеціальністю 201 Агронія
галузі знань 20 Аграрні науки і продовольство**

Розробники:

Сергій Поспелов, к. с.-г. н., доцент, професор кафедри землеробства і агрохімії імені В.І. Сазанова

Микола Шевніков, д. с.-г. н., професор, професор кафедри рослинництва

Максим Кулик, д. с.-г. н., доцент, доцент кафедри селекції, насінництва і генетики

Шакалій Світлана Миколаївна, кандидат с.-г. наук, старший викладач кафедри рослинництва

СХВАЛЕНО

Науково-методичною радою спеціальності 201 Агрономія

Протокол № _____ від _____ 20____ р.

Голова науково-методичної ради _____ Ольга БАРАБОЛЯ

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету Агротехнологій та екології

Протокол № _____ від _____ 20____ р.

Голова вченої ради _____ Микола МАРЕНИЧ

ЗМІСТ

1. Загальні положення	4
2. Мета і завдання практики	4
3. Організація проведення практики	5
4. Зміст практики	6
5. Форми та методи контролю	7
6. Рекомендовані джерела інформації	8
7. Додатки	10

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Програма педагогічної практики здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня підготовки доктора філософії у Полтавській державній аграрній академії (далі – Академія) визначає зміст і організаційно-методичні засади проходження педагогічної практики аспірантами.

1.2. Педагогічна практика на третьому освітньо - науковому рівні є одним з етапів фахової професійної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – аспіранти) до науково-педагогічної діяльності, який має за мету сформуванню професійно-педагогічні компетентності щодо здійснення освітнього процесу в закладах вищої освіти.

1.3. Програма педагогічної практики здобувачів третього освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії розроблена на основі Закону України «Про вищу освіту», відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами згідно з Постановою КМУ [№ 283 від 03.04.2019](#) р.), з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в Полтавській державній аграрній академії, освітньо-наукової програми Агронія спеціальності 201 Агронія галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

2.1. **Метою** педагогічної практики аспірантів є формування системи компетентностей майбутніх науково-педагогічних працівників, здатних здійснювати аналітичне осмислення стану та перспектив розвитку сфери освіти галузі знань 20 Аграрні науки та продовольство спеціальності 201 Агронія, створювати та впроваджувати новий зміст освіти та новітні методики та технології навчання.

2.2. Основними **завданнями** педагогічної практики є:

- формування і розуміння теоретичних засад предметної галузі, отриманих під час навчання в аспірантурі;
- набуття досвіду проведення всіх форм організації освітнього процесу і видів навчальних занять в Академії;
- поглиблення та застосування фахових знань у розв’язанні конкретних педагогічних завдань практики;
- інтеграція науково-дослідної та педагогічної діяльності аспірантів;
- розвиток професійно-педагогічних здібностей на основі досвіду практики.
- впровадження результатів дисертаційного дослідження в освітній процес;
- стимулювання самовдосконалення майбутніх фахівців.

2.3. Результатами проходження педагогічної практики є формування в аспірантів наступних компетентностей:

2.3.1. Загальні компетентності:

Інтегральна компетентність:

– здатність розв'язувати складні наукові задачі та проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень для вивчення агрономічних наук (відповідно до спеціалізації) у різних просторово-часових масштабах із використанням комплексу міждисциплінарних даних, в умовах глобальної інформатизації.

Загальна компетентність:

– креативність, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
– комплексність у педагогічній діяльності щодо організації та здійснення освітнього процесу, навчання, виховання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно - орієнтованої діяльності.

2.3.2. Фахові компетентності:

– здатність формулювати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики;

– знання і дотримання норм наукової етики і академічної доброчесності.

2.3.3. Програмні результати навчання:

– Знати принципи організації, форми здійснення освітньонаукового процесу в сучасних умовах, його наукового, навчальнометодичного та нормативного забезпечення, опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання.

– Проявляти вміння спілкуватися державною та іноземною мовами в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю у відповідній галузі наукової та/або професійної діяльності.

– Мати здатність діяти соціально свідомо і відповідально на основі етичних мотивів, приймати обґрунтовані рішення, саморозвиватися і самовдосконалюватися.

2.4. Під час відвідування навчальних занять провідних викладачів аспіранти мають ознайомитися з різними способами структурування й подання навчального матеріалу, активізації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти, з різними методами та прийомами викладацької діяльності у вищому навчальному закладі.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

3.1. Організатором та базою проходження педагогічної практики є кафедра, за якою закріплений аспірант.

3.2. Для аспірантів, зарахованих з посад науково-педагогічних працівників Академії, які мають педагогічний стаж або поєднують навчання з науково-педагогічною діяльністю, практика рішенням кафедри може бути зарахована згідно з навантаженням аспіранта.

3.3. Загальне керівництво педагогічною практикою аспіранта покладено на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант.

3.4. Безпосереднє керівництво педагогічною практикою, науково-методичне консультування та контроль за проходженням практики аспіранта здійснює науковий керівник або керівник практики від кафедри, який:

- добирає тематику занять та академічні групи для проведення педагогічної практики;

- надає методичну допомогу практиканту у плануванні та організації навчальної взаємодії;

- контролює роботу аспіранта, відвідує його заняття та інші види роботи зі студентами, здійснює заходи щодо усунення недоліків в організації практики;

- оцінює роботу аспіранта під час проходження практики.

3.5 Терміни проходження практики та її програма зазначаються в індивідуальному плані здобувача вищої освіти доктора філософії.

3.5.1. На початковому етапі аспірант повинен:

- з'ясувати функції, мету, завдання практики;

- ознайомитися з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу в Академії;

- відвідати заняття провідних викладачів кафедри, наукового керівника.

3.5.2. На основному етапі практики аспірант повинен:

- підготувати необхідні методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять;

- провести на належному науково-методичному рівні заняття під керівництвом наукового керівника або керівника практики від кафедри;

- брати участь у засіданнях кафедри, наукових семінарах (конференціях).

3.5.3. На заключному етапі аспірант повинен:

- підготувати звітні матеріали за підсумками проходження практики і надати керівнику практики з метою перевірки та оцінювання;

- прозвітувати про проходження педагогічної практики на засіданні кафедри та подати звіт у відділ аспірантури і докторантури.

4. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

4.1. Зміст педагогічної практики аспірантів узгоджений із напрямом їх досліджень та напрямами діяльності науково-педагогічних працівників кафедри: навчальною, методичною, науковою і організаційною.

4.2. Навчальна робота аспірантів включає:

- підготовку та проведення на належному рівні лекцій у присутності наукового керівника або керівника практики;

- підготовку та проведення на належному рівні лабораторних занять у присутності наукового керівника або керівника практики;

- підбір і використання сучасних наочних матеріалів у процесі проведення занять (презентації, відеофільми, віртуальні лабораторні роботи тощо);

- розробка лекції за темою дисертаційного дослідження;

- розробку і використання на заняттях інтерактивних форм роботи зі

студентами, інших технологій навчання.

4.3. Методична робота аспірантів включає:

- ознайомлення з організацією навчальної та методичної роботи кафедри, за якою прикріплений аспірант та факультету ветеринарної медицини;
- ознайомлення з освітньою програмою та робочим навчальним планом спеціальності;
- ознайомлення з навчально-методичним забезпеченням дисциплін (робоча програма навчальної дисципліни, теми і плани лекцій, практичних і лабораторних занять, завдання для самостійної роботи, засоби контролю знань для поточного і підсумкового контролю);
- ознайомлення з матеріалами методичного забезпечення вивчення навчальної дисципліни (підручники, навчальні посібники, тексти лекцій, методичні матеріали до семінарських, лабораторних занять, самостійної роботи);
- ознайомлення з тематикою курсових та кваліфікаційних робіт, методичними матеріалами до їх виконання і захисту;
- відвідування занять (лекцій, практичних, лабораторних) провідних фахівців кафедри та факультету, інших аспірантів та їх педагогічний аналіз;
- підбір і підготовку наочного матеріалу (презентацій, таблиць, малюнків, схем, препаратів тощо);
- розробку завдань для поточного контролю знань студентів (тестів, підсумкових завдань тощо);
- участь у методичній роботі кафедри;

4.4. Науково-педагогічна робота аспірантів включає такі види діяльності (вибір узгоджується з керівником практики):

- участь у проведенні наукових семінарів, конференцій випускової кафедри, факультету, Академії;
- участь у залученні студентів до наукової роботи, підготовці та проведенні засідання студентського наукового гуртка, конкурсу студентських наукових робіт;

4.5. Організаційна робота аспірантів включає:

- знайомство з системою виховної роботи Академії і факультету;
- знайомство з системою дистанційного навчання в системі Moodle;
- підготовку і проведення профорієнтаційного заходу згідно з планом роботи кафедри (факультету).

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

5.1. Поточний контроль здійснюється керівником практики протягом проходження аспірантами педагогічної практики шляхом оцінки їх систематичної роботи, якості підготовки та проведення навчальних занять. Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом захисту практики на засіданні кафедри, за якою він закріплений, та оцінювання цілісної систематичної педагогічної діяльності аспіранта протягом конкретного періоду.

5.2. Документація подається керівнику практики в строки згідно з затвердженим графіком проходження практики.

5.3. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали програму практики, передбаченою робочою програмою педагогічної практики і надали:

– звіт про підсумки практики, що містить виклад проведеної під час практики роботи, зокрема: перелік проведених навчальних занять, методичної роботи, організаційної та виховної роботи (Додаток);

– відгук керівника практики.

5.4. Критерії оцінювання роботи аспірантів

5.4.1. Рівень науково-методичної підготовки:

– рівень фахових знань і методики викладання фахових дисциплін;

– знання теоретичних основ планування освітнього процесу, обліку та контролю знань та умінь студентів у Академії;

– знання нормативно-правової та службової документації, уміння працювати з науковими першоджерелами для вирішення завдань практики;

– обґрунтованість планування видів навчальних занять: усвідомлення освітніх цілей і завдань; доцільність змісту, форм і методів роботи зі студентами; творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;

– вміння цілеспрямовано спостерігати та аналізувати різні форми навчально-виховної роботи зі студентами;

5.4.2. Рівень сформованості професійно-педагогічних умінь і якість викладацько-педагогічної діяльності аспіранта:

– відповідність лекційних, практичних, лабораторних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої освіти;

– володіння методикою організації та проведення різних видів діяльності зі студентами;

– ефективність застосування та творча інтерпретація інноваційних педагогічних технологій;

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Законодавча та нормативна

1. Закон України «Про освіту».

2. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.

3. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151.

4. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.

Основна

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник. К.:Либідь, 1998. 560 с.
2. Біляковська О. О., Мишишин І. Я., Цюра С. Б. Дидактика вищої школи: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 360 с.
3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. К.: Знання, 2005. 486 с.
4. Мороз О. Г., Падалка О. С., Юрченко В. І. Педагогіка і психологія вищої школи. К.: НПУ, 2003. 267 с.
5. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) / Під ред. О. В. Овчарук. К.: М-во освіти і науки України, 2004. С. 16–26.
6. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна монографія / під наук. ред. проф. О.С. Цокур. Одеса: СПД Бровкін О.В., 2012. 160 с.
7. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. - К.: Вища школа, 2005. 240 с.
8. Трайнев В. А. Дистанционное обучение и его развитие (Обобщение методологии и практики использования). М.: Дашков и К., 2008. 293 с.

Інформаційні ресурси

1. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mon.gov.ua/education/higher/higher
2. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/theory/780/>
3. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moskalik.at.ua/kurs_lekziy/mmmvvv.doc
4. Нормативно-правова база наукової діяльності у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/index.php/ua/diyalnist/nauka/naukova-diyalnistu-vishchikh-navchalnikh-zakladakh/4688>
5. Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1488/1/Особливості,%20проблеми%20та%20шляхи%20активізації%20самої%20роботи%20студентів.pdf>

**Міністерство освіти і науки України
Полтавська державна аграрна академія**

**ЗВІТ
з педагогічної практики
здобувача вищої освіти доктора філософії з Агронومії**

кафедри _____
спеціальність _____
ОНП _____
терміни проходження практики _____

Декан факультету _____ (підпис) _____ (ПІБ)

Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (ПІБ)

Науковий керівник _____ (підпис) _____ (ПІБ)

ПОЛТАВА - _____ р.

1. Ознайомлення з планами і програмами відповідної спеціальності

---

2. Ознайомлення з планами роботи кафедри та обов'язковою документацією кафедри

---

3. Індивідуальна робота здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії та здобувачами вищої освіти

---

4. Обсяг проведення навчальної роботи за видами (дата проведення, курс, вид заняття, тема)

---

5. Відгук наукового керівника

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії

Підпис

Ініціал Прізвище

Науковий керівник

Підпис

Ініціал Прізвище

Завідувач кафедри

Підпис

Ініціал Прізвище